

چشم‌انداز تولید، مصرف و تجارت شکر طی سال‌های ۲۰۱۷ تا ۲۰۲۶

(بر اساس گزارش OECD^۱ و FAO^۲)

پیش‌بینی؛

- افزایش مازاد تولید شکر در جهان در سال ۲۰۲۶
- افزایش حجم تجارت شکر در جهان در سال ۲۰۲۶
- افزایش فاصله میان تولید و مصرف شکر در ایران در سال ۲۰۲۶

پس از ۵ سال متوالی مازاد جهانی تولید شکر، در سال ۲۰۱۵، تولید این محصول با کسری مواجه شد و با توجه به داده‌های اولیه این کسری در سال ۲۰۱۶ نیز ادامه یافته‌است. با این حال انتظار می‌رود از سال ۲۰۱۷ تا ۲۰۲۶ عرضه شکر بر تقاضای آن پیشی بگیرد و با مازاد عرضه روبه‌رو شود. کمبود عرضه جهانی شکر در سال‌های ۲۰۱۵ و ۲۰۱۶ تا حدودی می‌تواند ناشی از کاهش تولید آن در برخی کشورهای مهم صادرکننده این محصول، از جمله برزیل، تایلند و هند باشد.

در مقایسه با سایر کالاهای اساسی کشاورزی، قیمت بین‌المللی فعلی شکر نسبتاً بالا است، اما طبق پیش‌بینی‌ها انتظار می‌رود قیمت شکر برای چند سال آتی مقداری کاهش یابد.

کاهش رشد جمعیت و تغییر نگرش مصرف‌کنندگان به احتمال زیاد می‌تواند رشد تقاضای شکر را در آینده کاهش دهد. بازار همچنان تحت تاثیر شوک‌های تولیدی، عوامل اقتصاد کلان و سیاست‌های داخلی خواهد بود که عملکرد بخش خرده‌فروشی شکر را شکل می‌دهد. تلاش‌هایی نیز برای آزادسازی بازار شکر در مناطق کلیدی تولید این محصول، از جمله اتحادیه اروپا (لغو سهمیه شکر از ۲۰۱۷- این سهمیه شامل حداقلی برای کف قیمت، تعرفه‌های وارداتی و سهمیه تولید می‌شود) و هند صورت گرفته و همچنین انتظار می‌رود تایلند در واکنش به شکایات ارائه شده توسط برزیل در سازمان تجارت جهانی، برنامه‌های حمایتی خود برای صنعت شکر را اصلاح کند.

براساس پیش‌بینی‌ها انتظار می‌رود در سال ۲۰۲۶، تولید و مصرف شکر ایران نسبت به سال ۲۰۱۷ با افزایش ۴۰۰ هزار تنی همراه باشد. پیش‌بینی می‌شود تولید شکر از ۱,۷ میلیون تن در سال ۲۰۱۷ به ۲,۱ میلیون تن در سال ۲۰۱۶ و میزان مصرف شکر ایران نیز از ۲,۶ میلیون تن در سال ۲۰۱۷ به ۳ میلیون تن در سال ۲۰۲۶ برسد.

¹ Organization for Economic Co-operation and Development

² Food Agriculture Organization

معاونت بررسی های اقتصادی

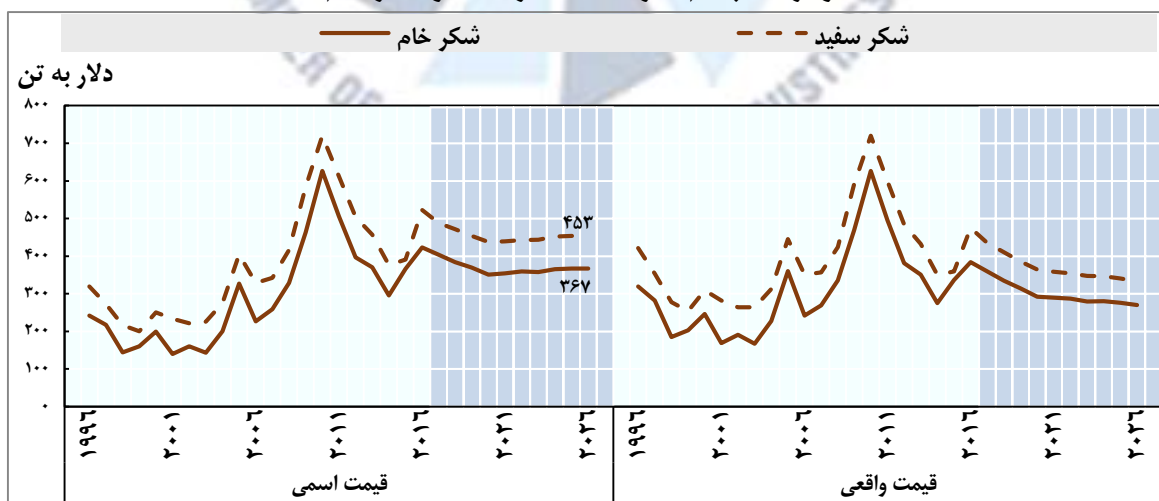
شکر از دو گیاه نیشکر و چغندر قند تهیه می‌شود. طی سال‌های اخیر شاهد کاهش تولید چغندر قند و افزایش تولید نیشکر بوده‌ایم. نیشکر به مراتب رقابتی‌تر و ارزان‌تر از چغندر قند است. چغندر قند، برخلاف نیشکر، به طور مستقیم به شکر تصفیه شده تبدیل می‌شود اما شکر خام تنها از نیشکر تولید می‌شود. شکر خام و شکر تصفیه شده دو محصول متفاوت هستند و هر دو در سراسر جهان معامله می‌شوند. کشورهای تولیدکننده چغندر قند شکر تصفیه شده صادر می‌کنند در حالی که کشورهای تولیدکننده نیشکر می‌توانند هم شکر خام و هم شکر تصفیه شده را صادر کنند.^۳

نیشکر عمدتاً در کشورهای در حال توسعه (آفریقا، آسیا و آمریکای جنوبی) کشت می‌شود و همچنان محصول اصلی برای تولید شکر خواهد بود. سهم شکر تولید شده از چغندر قند تا سال ۲۰۲۶ کاهش خواهد یافت و از ۱۴ درصد در سال ۲۰۱۷ به ۱۲٫۹ درصد خواهد رسید. پیش‌بینی می‌شود که طی دهه آتی نیشکر حدود ۸۶ درصد از تولید جهانی شکر را به خود اختصاص دهد؛ اگرچه انتظار می‌رود در برخی از کشورها از جمله مصر، چین، اوکراین، اروپای شرقی و ترکیه تولید چغندر قند افزایش یابد.

قیمت شکر

براساس پیش‌بینی‌های OECD و FAO، در آغاز دوره چشم‌انداز (۲۰۱۷ تا ۲۰۲۶) قیمت‌های بین‌المللی شکر در سطح بالایی قرار خواهند داشت، با این حال پیش‌بینی می‌شود که پس از آن مقداری افت داشته باشد. انتظار می‌رود تا سال ۲۰۲۶ قیمت شکر بالاتر از متوسط اسمی دو دهه گذشته ثبت شود؛ اما به لحاظ حقیقی انتظار می‌رود قیمت واقعی شکر در سال ۲۰۲۶ در سطح پایین‌تری نسبت به متوسط دو دهه پیش قرار گیرد. در سال ۲۰۱۷ قیمت اسمی شکر خام و شکر سفید به ترتیب معادل ۴۰۳ و ۴۸۸ دلار بر هر تن برآورد شده و انتظار می‌رود تا سال ۲۰۲۶، قیمت اسمی شکر خام به ۳۶۷ دلار بر هر تن و قیمت اسمی شکر سفید به ۴۵۳ دلار بر هر تن برسد (نمودار ۱).

نمودار ۱- چشم‌انداز قیمت شکر سفید و شکر خام

منبع: آمارهای OECD و FAO

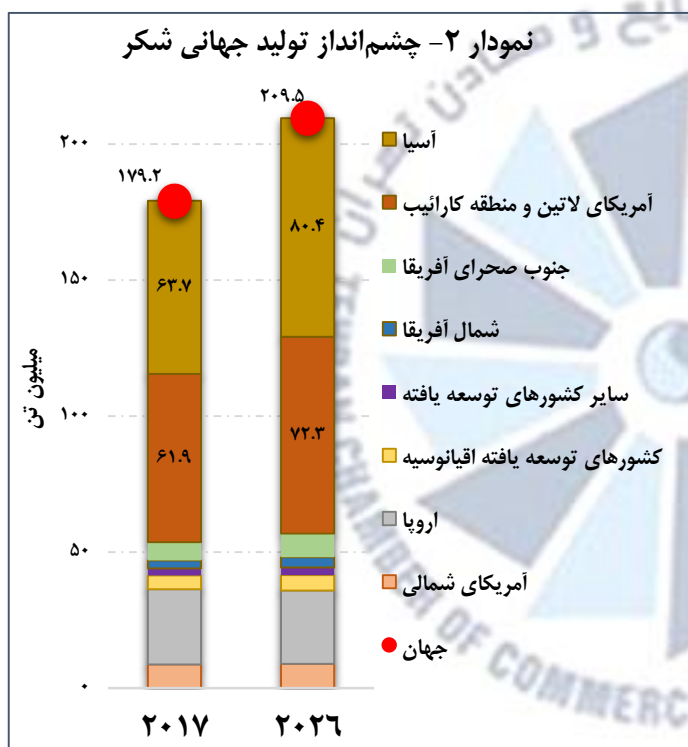
³ Outlook of the U.S. and World Sugar Markets, 2014-2024

معاونت بررسی های اقتصادی

با وجود اینکه در فصل سوم سال ۲۰۱۷ به دلیل افزایش تقاضای واردات از سوی میانمار و سودان شکر سفید با افزایش قیمت مواجه شده، اما انتظار می‌رود در سال ۲۰۱۷ با لغو سهمیه شکر اتحادیه اروپا^۴ که اجازه صادرات بیشتر شکر سفید به بازار جهانی را می‌دهد، قیمت این محصول اندکی کاهش یابد. فشارهای قیمتی شکر سفید، تولیدکنندگان را تشویق به تغییر به سمت صادرات بیشتر شکر خام در مقابل شکر سفید می‌کند.

تولید شکر

با فرض مناسب بودن شرایط آب و هوایی، چشم‌انداز مثبتی برای عرضه شکر در ۱۰ سال آینده پیش‌بینی می‌شود. براساس اطلاعات آماری سازمان OECD و فائو، در سال ۲۰۱۷ تولید جهانی شکر معادل ۱۷۹ میلیون تن برآورد شده و انتظار می‌رود با متوسط رشد سالانه ۱,۷ درصدی تا سال ۲۰۲۶ به حدود ۲۱۰ میلیون تن برسد.

منبع: آمارهای OECD و FAO

موثرترین عامل در رشد تولید جهانی شکر طی دوره چشم-انداز، افزایش تولید این محصول در آسیا و آمریکای لاتین و کارائیب خواهد بود. به طور کلی این دو منطقه بیشترین سهم از تولید جهانی شکر را در بردارند. در سال ۲۰۱۷ سهم آسیا از تولید جهانی شکر حدود ۳۵,۵ درصد و سهم آمریکای لاتین و کارائیب معادل ۳۴,۵ درصد بوده و انتظار می‌رود تا سال ۲۰۲۶ این ترکیب‌ها به ترتیب به ۳۸ درصد و ۳۴,۵ درصد برسد (نمودار ۲).

بزرگترین تولیدکنندگان شکر در جهان برزیل، هند و تایلند هستند. نمودار ۳ میزان تولید شکر کشورهای عمده تولیدکننده را به تفکیک چغندر قند و نیشکر نشان می‌دهد.

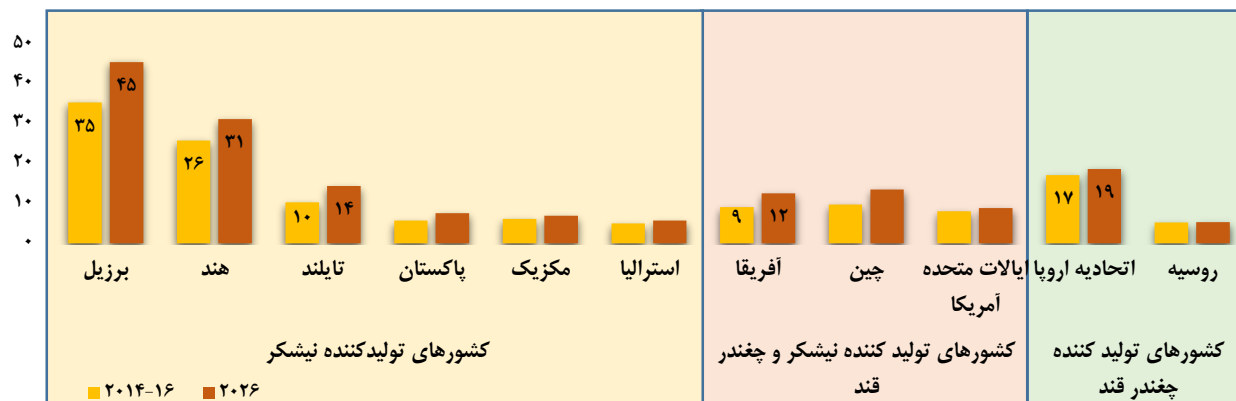
برزیل بزرگترین تولیدکننده و عرضه‌کننده شکر در جهان است که پس از سال ۲۰۱۵ از قیمت بالای این محصول سود بالایی نیز برده است. انتظار می‌رود طی افق چشم‌انداز، برزیل

همچنان عامل مسلط در بازار جهانی شکر باشد و در صورت مساعد بودن شرایط آب و هوایی، میزان تولید آن در پایان افق چشم‌انداز افزایش یابد. پیش‌بینی می‌شود زیربخش‌های صنعت شکر در برزیل نیز با برطرف شدن مشکلاتی از قبیل شرایط آب و هوایی نامساعد و بحران‌های مالی در این کشور احیا شود.

⁴ European Union sugar quota

معاونت بررسی های اقتصادی

نمودار ۳- بزرگترین کشورهای تولید کننده شکر (میلیون تن)

منبع: آمارهای OECD و FAO

هند، تایلند و چین نیز به ترتیب سه کشور اول تولید کننده شکر در آسیا هستند. انتظار می‌رود که در هند با توجه به تقاضای داخلی پایدار و گسترش تولید اتانول از نیشکر، تولید نیشکر در این کشور نیز بیشتر شود. پیش‌بینی می‌شود تولید شکر هند به ۳۱٫۱ میلیون تن در سال ۲۰۲۶ برسد.

تایلند دومین تولیدکننده بزرگ شکر در منطقه است که از سال ۲۰۱۰ تولید خود را افزایش داده است؛ با این حال در سال‌های ۲۰۱۵ و ۲۰۱۶ با خشکسالی مواجه بوده که این امر میزان تولید این کشور را نیز تحت تاثیر قرار داده است. با در نظر گرفتن شرایط آب و هوایی مساعد، انتظار می‌رود تایلند موقعیت خود را در بازار حفظ کند؛ با اینکه میزان رشد تولید آن در دهه آتی نسبت به دهه گذشته کمتر خواهد بود. طی دهه آینده تولید شکر تایلند با رشد سالانه ۳ درصدی همراه خواهد بود؛ اگرچه تاثیر تصمیم تایلند در جهت سهمیه (یارانه) شکر در تایلند در پایان سال ۲۰۱۷ در این مرحله هنوز نامعلوم است.

در چین نیز برخلاف هند و تایلند، صنعت شکر با هزینه‌های بالای نیروی کار، اندازه‌های کوچک مزارع، و بهره‌وری پایین مواجه است و گاهی اوقات حتی برای کشاورزان به صرفه است که کشت این محصول را با محصولی دیگر جایگزین کنند. با این وجود تولید شکر در این کشور طی افق چشم‌انداز با افزایش جزئی همراه خواهد بود.

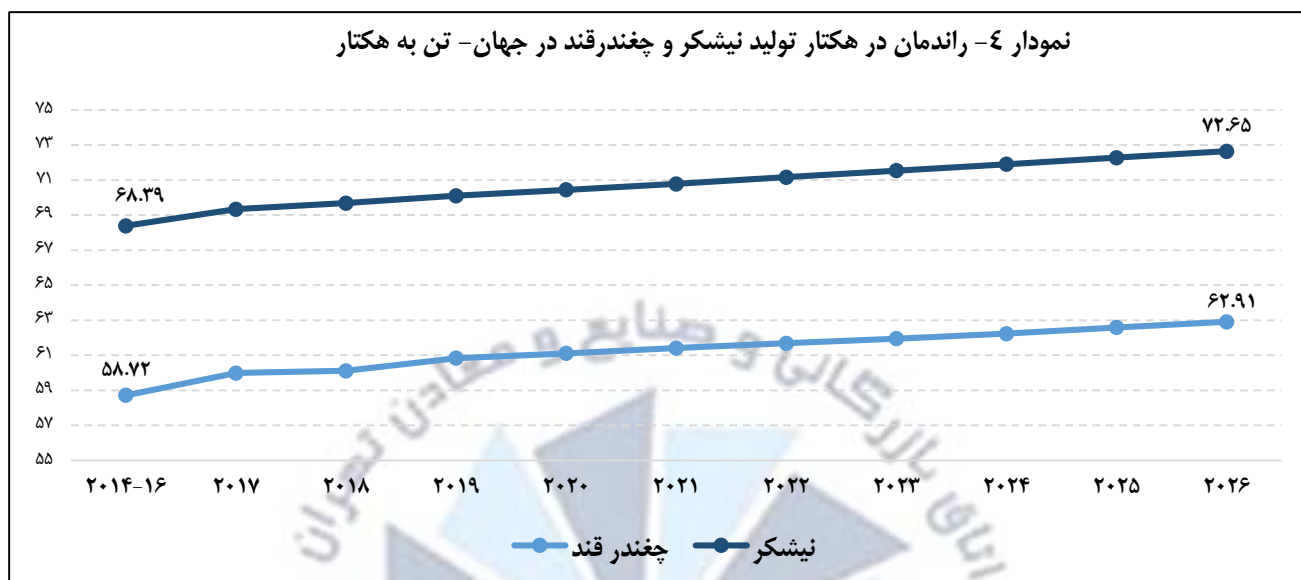
راندمان در هکتار

همانگونه که در قسمت‌های قبلی اشاره شد، بر اساس پیش‌بینی‌ها طی دهه آتی بخش عمده تولید شکر جهان به نیشکر اختصاص می‌یابد. نکته قابل توجه این است که پیش‌بینی می‌شود افزایش تولید نیشکر از دو محل بازدهی و توسعه سطح زیرکشت خواهد بود، در حالی که مورد چغندر قند افزایش تولید ناشی از افزایش بازدهی و پیش‌بینی کاهش ۳ درصدی سطح زیر کشت خواهد بود.

بر اساس آمارها، انتظار می‌رود طی افق چشم‌انداز، راندمان (بازدهی) تولید چغندر قند و نیشکر افزایش یابد. اگرچه همواره راندمان تولید نیشکر بالاتر از چغندر قند قرار دارد. در سال‌های ۲۰۱۴ تا ۲۰۱۶ به طور متوسط میزان راندمان تولید نیشکر

معاونت بررسی های اقتصادی

معادل ۶۸,۴ تن بر هر هکتار بوده و انتظار می‌رود در سال ۲۰۲۶ به ۷۲,۷ تن بر هر هکتار برسد. همچنین متوسط میزان راندمان بر هکتار تولید چغندر قند در سال های ۲۰۱۴ تا ۲۰۱۶ حدود ۵۹ تن بر هر هکتار بوده که طبق پیش‌بینی‌ها در سال ۲۰۲۶ به حدود ۶۳ تن بر هر هکتار خواهد رسید.

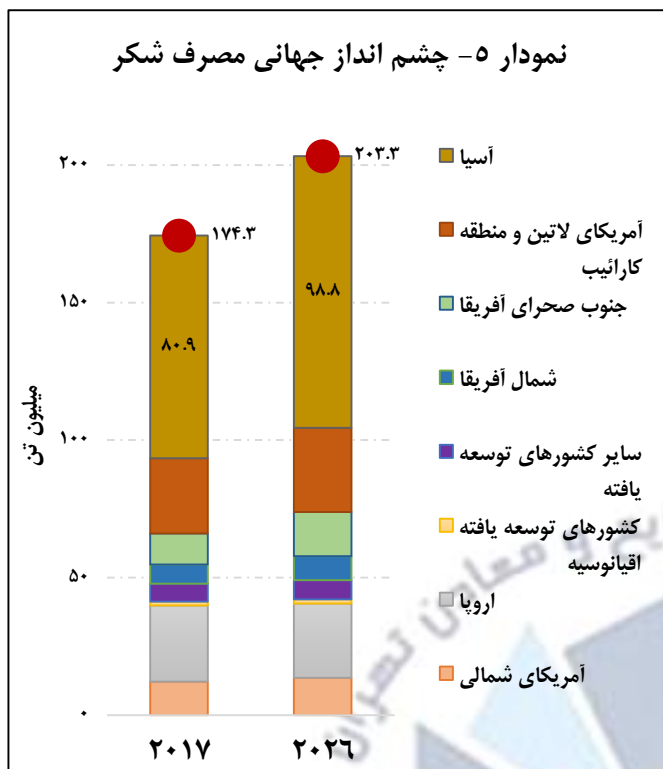
منبع: آمارهای OECD و FAO

مصرف شکر

با توجه به پیش‌بینی‌ها، انتظار می‌رود مصرف جهانی شکر طی افق چشم‌انداز با رشد سالانه ۱,۷۵ درصدی (که نسبت به دهه گذشته در سطح پایین‌تری قرار دارد) در سال ۲۰۲۶ به ۲۰۳ میلیون تن برسد. این امر تحت تاثیر کاهش جزئی رشد جمعیتی و کندی رشد اقتصادی جهان قرار دارد. تغییرات جمعیتی، رشد درآمدها و افزایش جمعیت شهری منجر به رشد مصرف محصولات فرآوری شده، شیرینی‌جات‌ها و نوشیدنی‌های شیرین شده است. طی دوره چشم‌انداز انتظار می‌رود متوسط سطح مصرف سرانه شکر افزایش یابد. مصرف سرانه شکر در سال ۲۰۱۷ معادل ۲۳,۱۸ کیلوگرم به ازای هر نفر برآورد شده و انتظار می‌رود در سال ۲۰۲۶ به ۲۴,۷۳ کیلوگرم به ازای هر نفر برسد.

نگرانی‌های ناشی از اثرات مصرف بیش از اندازه شکر بر سلامت منجر شده برخی کشورها به منظور کاهش مصرف این محصولات، مالیات‌هایی را بر نوشیدنی‌های شیرین اعمال کنند. بر این اساس طی دهه آینده برای مصرف کشورهای توسعه یافته رشدی پیش‌بینی نمی‌شود. با این حال، تقاضای شکر در کشورهای در حال توسعه به رشد سریع خود ادامه می‌دهد که این امر نیز در وهله اول ناشی از افزایش درآمدها، شهرنشینی و جمعیت در حال رشد است؛ البته باید در نظر گرفت که با این وجود تفاوت‌هایی بین کشورها وجود دارد. مصرف سرانه شکر در مناطق شهرنشین کشورهای آفریقایی و آسیایی در گذشته پایین بوده و چشم‌انداز رشد آن‌ها نسبت به سایر مناطق بالا است.

معاونت بررسی های اقتصادی

منبع: آمارهای OECD و FAO

افزایش درآمد سرانه و توسعه بخش های فرآوری و تولید مواد غذایی خواهد بود. در ارتباط با مصرف سرانه شکر نیز انتظار می رود بیشترین رشد مربوط به کشورهای بنگلادش، اندونزی و چین باشد. در قاره آفریقا نیز پیش بینی می شود بیشترین افزایش مصرف در مصر و چندین کشور جنوب صحرای آفریقا (هم در سطح کلی و سرانه) ثبت شود.

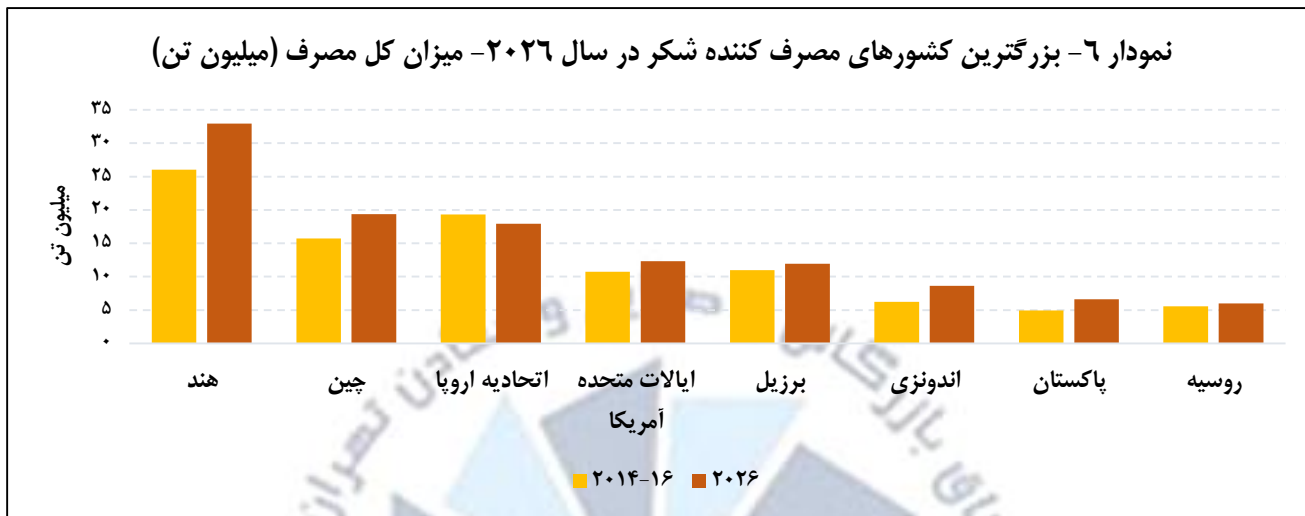
بیشترین میزان مصرف شکر خام به قاره آسیا اختصاص دارد. براساس آمارها در سال ۲۰۱۷ سهمی معادل ۴۶٫۶ درصد از مصرف جهانی شکر خام مربوط به آسیا است و پس از آن اروپا و آمریکای لاتین و منطقه به ترتیب سهم ۱۵٫۹ درصدی و ۱۵٫۷ درصدی را به خود اختصاص داده اند. با این حال طبق پیش بینی ها انتظار می رود تا سال ۲۰۲۶ سهم آسیا از مصرف جهانی شکر خام افزایش یافته و سهم اروپا و آمریکای لاتین و منطقه کارائیب نیز کاهش یابد (سهم اروپا از مصرف جهانی شکر به ۱۳٫۳ درصد کاهش خواهد یافت) (نمودار ۵).

سه کشور با بیشترین مصرف شکر در سال ۲۰۲۶ هند، چین و اتحادیه اروپا خواهند بود (نمودار ۶)

در آسیا، هند و چین و اندونزی بیشترین افزایش در مصرف شکر را تجربه خواهند کرد. انتظار می رود مصرف شکر در اندونزی سریع تر از متوسط جهانی افزایش یابد که به دلیل

معاونت بررسی های اقتصادی

در مقابل پیش‌بینی می‌شود بسیاری از کشورهای توسعه یافته با کاهش سطح مصرف سرانه شکر مواجه شوند. این افت در کشورهای اتحادیه اروپا قوی‌تر خواهد بود. اما در کشورهای روسیه و اوکراین نیز با توجه به اینکه همچنان شکر به عنوان کالایی اساسی محسوب می‌شود، افزایش سریعی در تقاضای شکر پیش‌بینی می‌شود.

منبع: آمارهای OECD و FAO

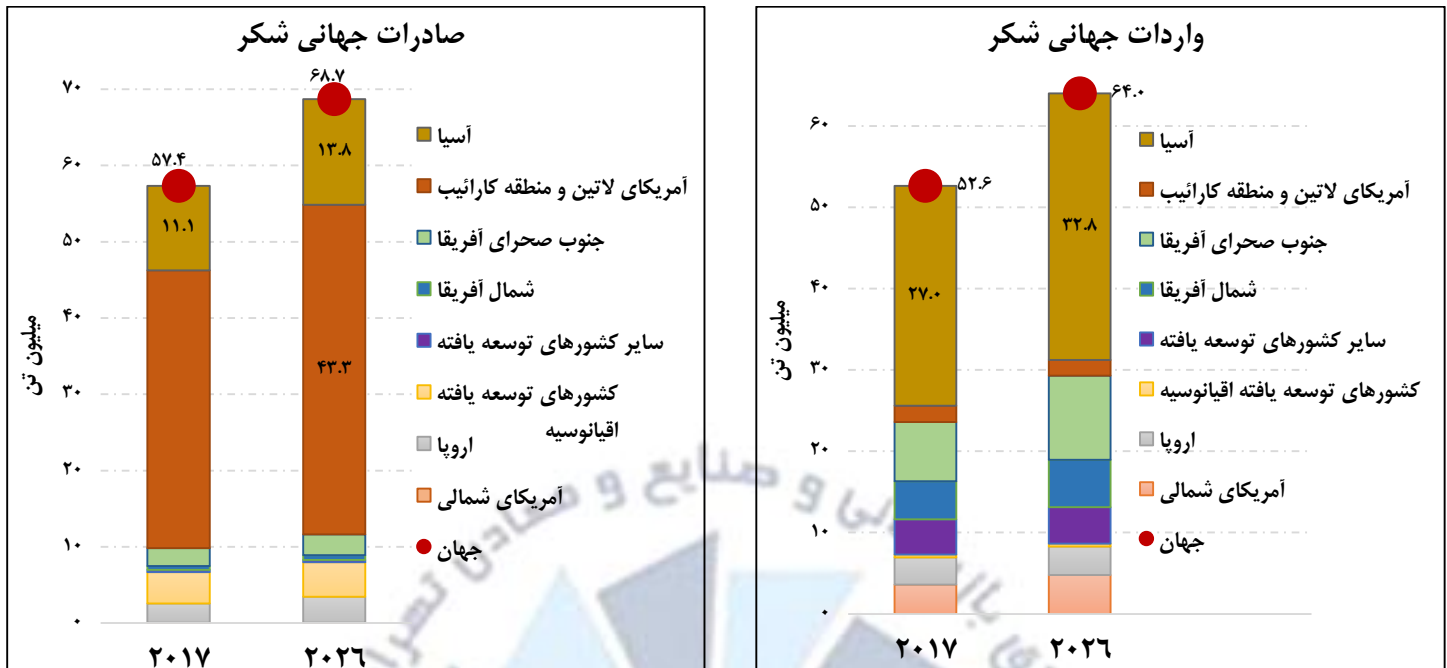
تجارت شکر

طبق پیش‌بینی‌ها انتظار می‌رود طی دهه پیش‌رو، صادرات شکر بسیار متمرکز باقی بماند. در سال ۲۰۱۷ میزان صادرات جهان معادل ۵۷,۴ میلیون تن و میزان واردات آن معادل ۵۲,۶ میلیون تن برآورد شده است. انتظار می‌رود میزان صادرات و واردات جهانی شکر در سال ۲۰۲۶ به ترتیب به ۶۸,۷ میلیون تن و به ۶۴ میلیون تن برسد.

بیشترین صادرات جهان در سال ۲۰۲۶ به منطقه آمریکای لاتین و کارائیب اختصاص خواهد داشت (با سهم ۶۳ درصد) و پس از آن آسیا با سهمی ۲۰,۱ درصدی در رده بعدی مناطق صادرکننده شکر جهان قرار خواهد گرفت. بیشترین واردات شکر در سال ۲۰۲۶ نیز مربوط به قاره آسیا (با سهم ۵۱ درصدی) خواهد بود (نمودار ۷).

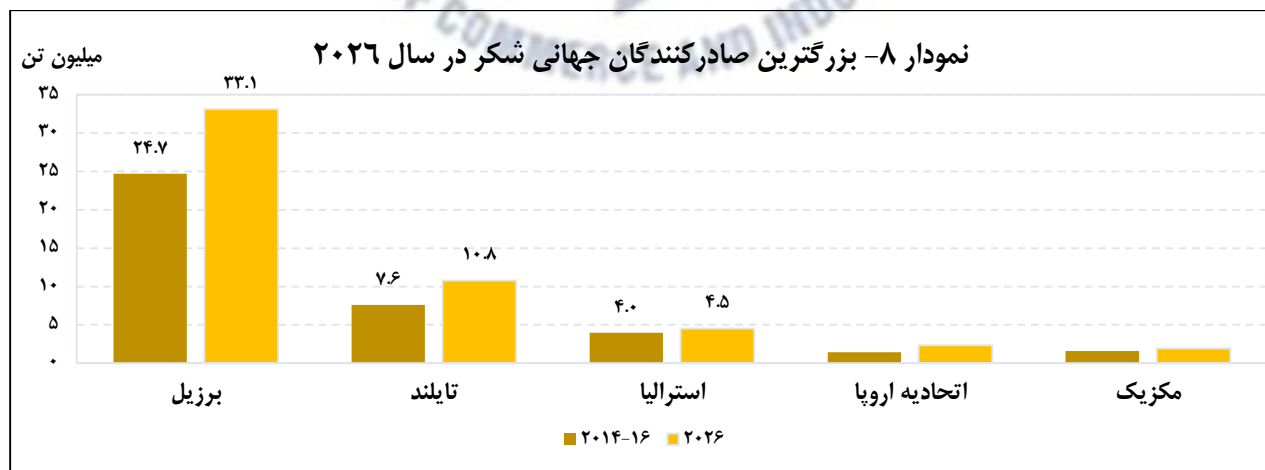
معاونت بررسی های اقتصادی

نمودار ۷- چشم انداز صادرات و واردات جهانی شکر در سال های ۲۰۱۷ و ۲۰۲۶

منبع: آمارهای OECD و FAO

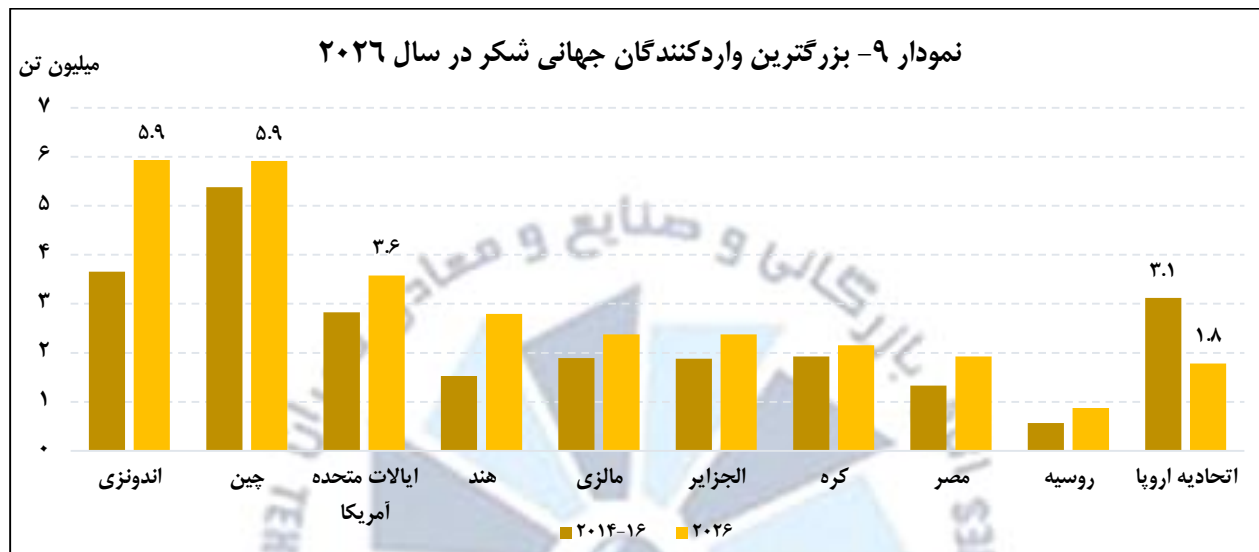
طبق آمارها، پیش بینی می شود برزیل همچنان جایگاه خود به عنوان بزرگترین صادرکننده شکر در جهان را حفظ کند و انتظار می رود صادرات این کشور طی افق چشم انداز با افزایش نیز همراه باشد. در سال ۲۰۲۶ پیش بینی می شود صادرات برزیل سهمی معادل ۴۸ درصد از صادرات جهان را به خود اختصاص دهد. در تایلند (به عنوان دومین صادرکننده بزرگ جهان)، انتظار می رود صادرات با افزایش ۳,۲ میلیون تنی همراه باشد که این افزایش ناشی از رشد پایدار تولید و صادرات خواهد بود. به طور مشابه در استرالیا پیش بینی می شود، افزایش سرمایه گذاری در صنعت آبیاری، توسعه سطح کشت نیشکر و ظرفیت تولید به افزایش صادرات در میان مدت بیانجامد (نمودار ۸).

منبع: آمارهای OECD و FAO

معاونت بررسی های اقتصادی

براساس پیش‌بینی‌ها واردات جهانی شکر نسبت به صادرات آن پراکنده‌تر خواهد بود، از این نظر که کشورهای بیشتری به واردات این کالا مبادرت می‌ورزند. براساس آمارها، آسیا و اقیانوسیه و آفریقا بیشترین رشد را در تقاضای وارداتی شکر تجربه خواهند کرد. به طور متوسط طی سال‌های ۲۰۱۴ تا ۲۰۱۶، چین و اندونزی وارد کنندگان پیشرو شکر در جهان بوده‌اند و اتحادیه اروپا در رده پس از آن‌ها قرار داشته‌است. در عین حال انتظار می‌رود طی افق چشم‌انداز چین و اندونزی و ایالات متحده آمریکا واردکنندگان عمده این محصول باشند (نمودار ۹).

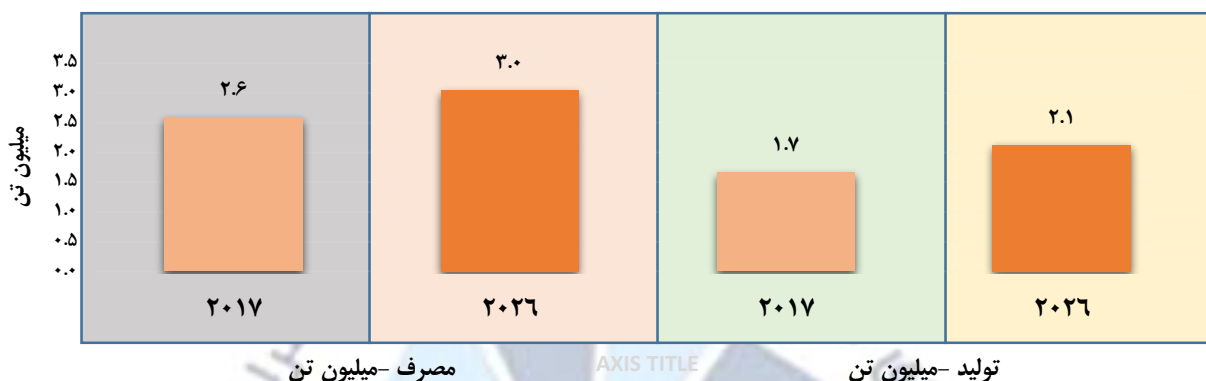

منبع: آمارهای OECD و FAO

وضعیت شکر در ایران

بر اساس آمارهای OECD و FAO پیش‌بینی می‌شود میزان تولید شکر ایران از ۱,۷ میلیون تن در سال ۲۰۱۷ (با سهم ۰,۹ درصد از تولید جهانی) به ۲,۱ میلیون تن در سال ۲۰۲۶ (با سهم یک درصد) برسد. طبق پیش‌بینی‌ها، میزان مصرف ایران در این محصول نیز افزایش یافته و از ۲,۶ میلیون تن در سال ۲۰۱۷ به ۳ میلیون تن در سال ۲۰۲۶ خواهد رسید.

نمودار ۱۰- وضعیت تولید، مصرف، صادرات و واردات شکر ایران

منبع: آمارهای OECD و FAO

جدول ۱ ارزش و مقدار صادرات ایران از شکر خام و شکر تصفیه شده را طی سال‌های ۱۳۹۰ تا ۴ ماه نخست سال ۱۳۹۶ نشان می‌دهد. بر اساس آمارها، طی این سال‌ها شکر تصفیه شده نسبت به شکر خام، سهمی بیشتر از صادرات ایران را به خود نسبت داده است؛ حتی در برخی سال‌ها ایران هیچ صادراتی از شکر خام نداشته است. این در حالی است که در بخش واردات، شکر خام نسبت به شکر تصفیه شده سهمی بالاتر داشته است.

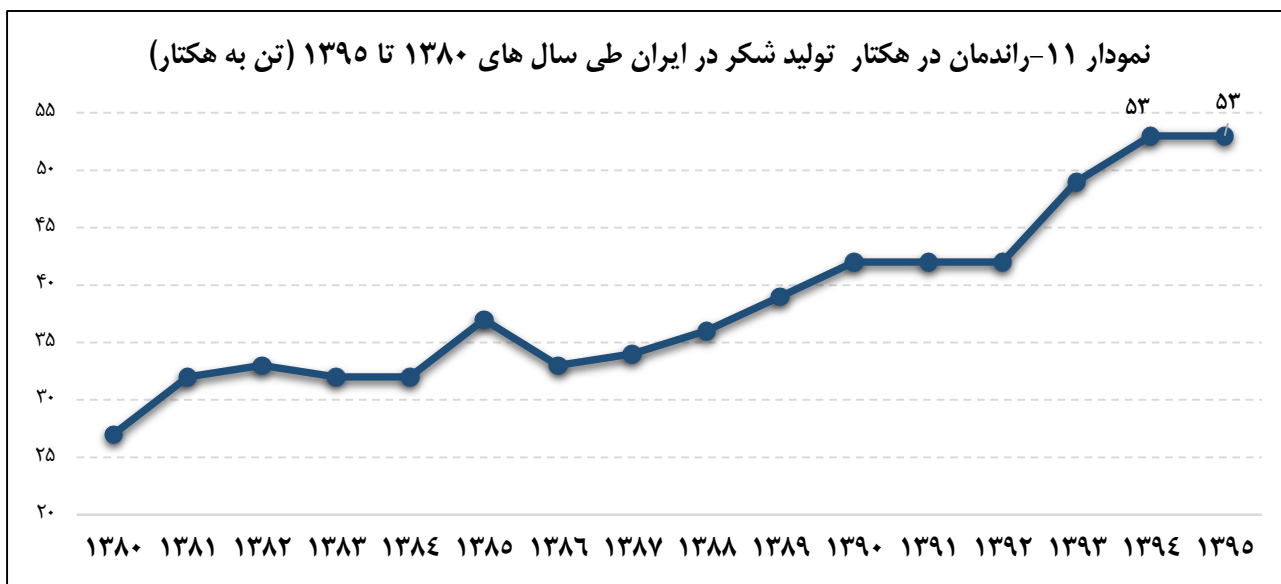
جدول ۱- صادرات و واردات شکر خام و شکر تصفیه شده ایران در سال‌های ۱۳۹۰ تا ۴ ماه نخست ۱۳۹۶

واردات		صادرات				سال		
شکر تصفیه شده (سفید)		شکر خام		شکر تصفیه شده (سفید)			شکر خام	
ارزشی (میلیون دلار)	مقداری (هزار تن)	ارزشی (میلیون دلار)	مقداری (هزار تن)	ارزشی (میلیون دلار)	مقداری (هزار تن)		ارزشی (میلیون دلار)	مقداری (هزار تن)
۳.۸۰	۵.۵۵	۷۵۲.۱۱	۱۲۲۸.۲۹	۴۴.۵۵	۵۵.۱۶	۰	۰	۱۳۹۰
۰.۷۱	۱.۵۶	۱۰۷۱.۷۰	۱۶۷۹.۷۰	۷۳.۹۰	۸۷.۲۲	۰	۰	۱۳۹۱
۰	۰	۸۳۲.۱۹	۱۵۷۸.۷۸	۵.۵۵	۷.۳۲	۰	۰	۱۳۹۲
۰.۷۱	۱.۵۶	۳۷۷.۹۴	۸۲۳.۵۰	۳۶.۹۲	۴۴.۹۲	۱.۸۵	۲.۵۶	۱۳۹۳
۲۰.۲۳	۴۷.۷۶	۱۵۱.۳۸	۴۷۴.۹۰	۲۰.۵۸	۲۴.۹۵	۰.۴۱	۰.۷۷	۱۳۹۴
۲.۲۵	۴.۴۵	۳۱۷.۸۷	۶۶۲.۷۵	۱۴	۲۴	۱.۴۷	۲.۳	۱۳۹۵
۰	۰	۲۷۸	۵۵۳	۰.۸۵۵	۱.۱۹۷	۰.۰۶۱	۰.۱۰۲	۴ ماهه ۱۳۹۶

منبع: آمارهای گمرک ج.ا.

معاونت بررسی های اقتصادی

براساس آمارهای منتشر شده توسط انجمن صنفی کارخانه‌های قند و شکر ایران، راندمان تولید شکر در ایران ۵۳ تن در هر هکتار است. همانطور که در قسمت های قبلی اشاره شد، آخرین آمارها نشان می دهد بازدهی تولید شکر در جهان از نیشکر حدود ۷۳ تن و از چغندر قند حدود ۶۳ تن به ازای هر هکتار است که از راندمان تولید در ایران به مراتب بالاتر است؛ هر چند در سال های ۱۳۹۴ و ۱۳۹۵ راندمان تولید در مقایسه با سال های قبل افزایش یافته است (نمودار ۱۱).

منبع: انجمن صنفی کارخانه‌های قند و شکر ایران

مقایسه نرخ حقوق ورودی شکر در ایران و برخی کشورهای منتخب

طی دو تا سه دهه گذشته، نرخ حقوق ورودی شکر در ایران دستخوش تغییرات بسیاری قرار گرفته است. طبق آمارهای انجمن صنفی کارخانجات قند و شکر ایران، در آغاز دهه ۸۰ تعرفه واردات شکر خام ۱۰۰ درصد و تعرفه واردات شکر سفید ۱۵۰ درصد تعیین شده بود؛ پس از آن تقریباً هر سال این نرخ با تغییر همراه بوده و در برخی سالها نرخ حقوق ورودی شکر خام حتی به ۴ درصد و نرخ حقوق ورودی شکر سفید نیز به ۱۰ درصد رسید. با این حال طبق آخرین مصوبه دولت در ارتباط با تغییرات تعرفه‌ای (مربوط به ۱۳۹۵/۱/۱) نرخ حقوق ورودی شکر خام در ایران معادل ۲۶ درصد و نرخ حقوق ورودی شکر سفید معادل ۵۵ درصد است.

با نگاهی به نرخ حقوق ورودی در کشورهای بزرگ تولیدکننده شکر، مشاهده می‌شود که اکثر این کشورها حمایت های تعرفه‌ای بالایی نسبت به واردات شکر خود قائل شده اند. براساس آمارهای سازمان تجارت جهانی، نرخ تعرفه شکر در هند ۶۰ درصد، در چین ۵۰ درصد، در تایلند ۹۴ درصد و در برزیل ۱۶ درصد است (جدول ۲).

جدول ۲- نرخ حقوق ورودی شکر در ایران و برخی کشورهای منتخب

کشور	سال	شکر خام (درصد)	شکر سفید (درصد)
ایران	۲۰۱۷	۲۶	۵۵
هند	۲۰۱۶	۶۰	۶۰
چین	۲۰۱۵	۵۰	۵۰
برزیل	۲۰۱۶	۱۶	۱۶
تایلند	۲۰۱۵	۹۴	۹۴

منبع: سازمان تجارت جهانی

اصلاحات سیاستی در صنعت شکر

طبق پیش‌بینی‌ها انتظار می‌رود با توجه به حذف سیاست‌های حمایتی شکر در برخی از بازارها، نوسان‌های قیمت شکر طی دوره چشم‌انداز نیز کاهش یابد. در طرف عرضه، اتحادیه اروپا سیستم سهمیه شکر خود را در اکتبر ۲۰۱۷ لغو می‌کند، در عین حال انتظار می‌رود تایلند نیز سهمیه تولید و مکانیزم حمایت قیمتی خود را تا پایان سال ۲۰۱۷ حذف کند. هند در سال ۲۰۱۳ برای مقابله با تکرار چرخه‌های تولیدی، سیاست‌هایی را برای بازار شکر خود معرفی کرد.

همچنین انتظار می‌رود اصلاحات طرف تقاضا نیز با کاهش برنامه‌های یارانه مصرف شکر به دلیل فشارهای بودجه‌ای، انجام شود (مالزی، مصر و مراکش). بعلاوه انتظار می‌رود در برخی بازارها تقاضا برای شکر نیز از طریق معرفی مالیات شکر در نوشیدنی‌های شیرین شده با شکر تحت تاثیر قرار گیرد (آفریقای جنوبی، مکزیک و تایلند).

اصلاحات سیاستی اخیر هند در ارتباط با شکر باعث ثبات بیشتر قیمت‌های پرداختی به کشاورزان شده است (به عنوان مثال از کارخانه‌های شکر در خواست می‌شود که «قیمت‌های توصیه‌ای دولت» را به کشاورزان نیشکر پرداخت کنند) همچنین محدودیت‌های بازاریابی برای کارخانه‌های شکر نیز رفع شده است. آخرین سیاست حمایتی برای صنعت تولید اتانول از ملاس^۵ نیز انگیزه‌هایی را برای افزایش تولید نیشکر و ظرفیت‌های فرآوری آن ایجاد کرده است.

فدراسیون روسیه که به دنبال دستیابی به خودکفایی در تولید شکر است همچنان از طریق اتخاذ موانع بالای تعرفه‌ای به حمایت خود از این صنعت ادامه خواهد داد.

^۵ یک محصول جنبی در تولید شکر که شامل مواد معدنی و کارامل است و برای تولید شکر قهوه ای مورد استفاده قرار می‌گیرد.

منابع:

- OECD-FAO Agricultural Outlook 2017-2026
- KPMG, “The Indian Sugar Industry Sector Roadmap 2017”, June 2017
- Richard D. Taylor, Won W., “Outlook of the U.S. and World Sugar Markets, 2014-2024”
KooAgribusiness & Applied Economics Report 739; 2015
- <http://www.irica.gov.ir/Portal/Home/>
- <http://www.isfs.ir/>
- <http://tariffdata.wto.org/ReportersAndProducts.aspx>

تهیه شده توسط فروغ کریمی امیرکیاسر

شهریور ماه ۱۳۹۶

